

Herdenking 100 jaar

“Gevecht aan de Edemolen”

Historische beleving
Wandelbrochure

Welkom

Het “Kapitein Fremault wandelpad” is ongeveer 9,8 km lang. Alle wegen zijn verhard en er is omzeggens geen niveauverschil.

De wandeling start aan het gemeentehuis van Nazareth (Dorp 1) maar kan evengoed starten aan het Monument van de Rijkswacht aan de Edemolen (Steenweg Deinze 148).

U kunt genieten van een prachtig woon- en landbouwgebied. We nemen u mee in de historie van de Eerste Wereldoorlog.

Het parcours is bewegwijzerd met het bordje zoals op de cover.

Het verkeer is er vrij rustig maar u bevindt zich steeds op de openbare weg. De verkeersregels zijn van toepassing en de wandelaar neemt deel op eigen risico.

Houd het parcours netjes, honden aan de leiband.

Uitgave van het FSSPol vzw – Comité 7 oktober

Met de medewerking van het gemeentebestuur van Nazareth

Tekst, foto's en samenstelling: Leon De Winter

V.U.: Koninklijk FSSPol vzw – Comité 7 oktober ©2014 – Alle rechten voorbehouden

Voorwoord

Beste wandelaar,
Beste lezer,

Op 7 oktober 1914 sneuvelde - ter hoogte van de Edemolen in Nazareth - kapitein Camiel Fremault voor zijn vaderland. Onder zijn leiding snelde het peloton wielrijders van de Rijkswacht op eigen initiatief een groep Belgische strijders ter hulp. Dankzij hun heldhaftig optreden slaagden ze erin - bijgestaan door andere troepen - de Duitse overmacht terug te dringen.

Ter herinnering aan hun moedig offer is in 1933 beslist het Feest van de Rijkswacht vast te stellen op 7 oktober. Sindsdien is Nazareth jaar na jaar gastgemeente voor de voormalige Rijkswacht, die op 7 oktober een plechtigheid houdt aan het monument van de Edemolen (kruispunt Steenweg Deinze - Boeregemstraat). Van overal uit het land komen die dag Rijkswachtafdelingen naar onze gemeente en vooral vroeger was dit een indrukwekkend schouwspel onder andere door de aanwezigheid van de cavalerie. Nog altijd bieden wij elk jaar onze medewerking aan, uit respect voor de daadkracht van de Rijkswacht in de eerste wereldoorlog.

Met het Kapitein Fremault wandelpad brengen wij blijvend hulde aan kapitein Fremault en zijn manschappen. Als u deze route volgt en de brochure leest, duikt u in een boeiend stukje geschiedenis van Nazareth.

Geniet ondertussen van het actuele Nazareth, dat zich uitstekend leent voor een rustige wandeling langs woonwijken en landelijke wegen.

Danny Claeys
burgemeester van Nazareth
7 oktober 2014

Geachte wandelaar,

Een oorlog, om het even waar, om het even wanneer of waarom is steeds een verschrikkelijk en tragisch gebeuren. Dit was ook zo bij de eerste wereldoorlog, in onze streek en voor onze voorouders. Gedurende dergelijke conflicten worden zowel de burgers als de militairen vaak zwaar getroffen. In die periode was de Rijkswacht nog een deel van de strijdkrachten. De Rijkswachters, al behoorden ze tot territoriale eenheden zoals zij die in Edemolen vielen, waren eerst en vooral militairen. Het was hun plicht het Vaderland te verdedigen en hun medeburgers te beschermen.

Dit gebeurde ook hier bij de Edemolen waar Rijkswachters, Vrijwilligers van het 5 Linie en een lid van de Burgerwacht van Luik het leven lieten. Zonder enige twijfel hebben we een plicht van herdenking en respect voor hun opoffering, maar ook voor al hun collega's die zowel in oorlogstijd als in het vervullen van hun politionele opdrachten het leven verloren of ernstig gekwetst raakten. Deze wandeling schrijft zich in deze plicht tot herdenking in.

Sinds 1945 hebben wij in onze streken, onder andere dank zij het ontstaan van Europa, geen conflicten als de eerste wereldoorlog meer gekend. Sport en vrije tijd nemen een belangrijke plaats in het leven van onze medeburgers. We nemen nu ook de tijd te genieten van de natuur en van het plezier van een eenvoudig leven in onze mooie streek.

Dit is dan ook onze bedoeling geweest bij het creëren van deze 'Kapitein Fremault wandeling'. In een mooi stukje landschap en rustige natuur. Een gedachte te hebben vol respect voor de mannen die hier het leven verloren in de uitoefening van hun plicht, ter verdediging en bescherming van hun medeburgers. Dit is vandaag de dag nog de conceptie van de politiemans, zijn plicht en zijn fierheid: ten dienste te staan van de bevolking, hen beschermen en zo nodig, zoals wij dit helaas elk jaar nog kunnen zien, op koste van zijn fysieke en morele integriteit, soms zelfs van zijn leven.

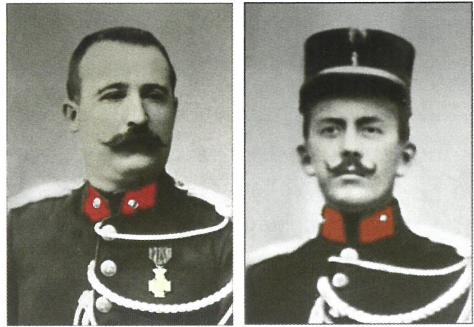
Al is de bedoeling vandaag eerst en vooral van de mooie omgeving te genieten, geladen met interessante geschiedenis. Laten we tijdens deze wandeling ook enkele korte gedachten hebben voor deze anonieme en discrete helden.

Gil. L Bourdoux
Voorzitter KFSSPol vzw – Comité 7 oktober

Historische beleving

06 oktober 1914. Het is nu al een tweetal maanden dat Duitsland het Land is binnen gevallen.

Kort na de inval sneuvelen te VISE (WEZET) als eersten, de Rijkswachters Auguste BOUKO en Jean-Pierre THILL.

De 1ste Legerafdeling ligt in augustus in TIENEN, met haar commando te KUMTICH. De Rijkswacht heeft er de bewaking van dit

hoofdkwartier. Op 18 augustus 1914 dekken Rijkswachters de aftocht van het Legercommando. Bij een stoutmoedige charge tegen een Duitse colonne weten zij, ten koste van vijf gesneuvelden, aan een omsingeling te ontsnappen.

Het Belgisch Leger is teruggetrokken op ANTWERPEN onder druk van de Duitse invaller.

De val van ANTWERPEN is nakend en de vijandelijke troepen willen verhinderen dat de Belgische troepen zich bij de geallieerde legers voegen.

Een week later, 28 augustus 1914, is een groep Rijkswachters opnieuw betrokken bij gevechten. Ditmaal ter hoogte van de “Kromme Elleboog” op 700 meter van SNAASKERKE. De Rijkswachters houden zich verscholen in het koren, maar worden door Kurassiers ontdekt. In een hevig vuurgevecht dat ongeveer een uur duurt komen vijf Rijkswachters van de Groep van MONS om.

Het “Gevecht aan de Edemolen”.

De Groepering van Generaal CLOOTEN houdt toezicht op het gebied Schelde – Leie. Zijn opdracht bestaat erin de aftocht van het Belgisch Leger te beschermen. De toegang tot GENT moet hij tot elke prijs vrijwaren.

Generaal CLOOTEN is door de Rijkswachtbrigades en het spoorwegpersoneel op de hoogte gebracht van Duitse troepenbewegingen.

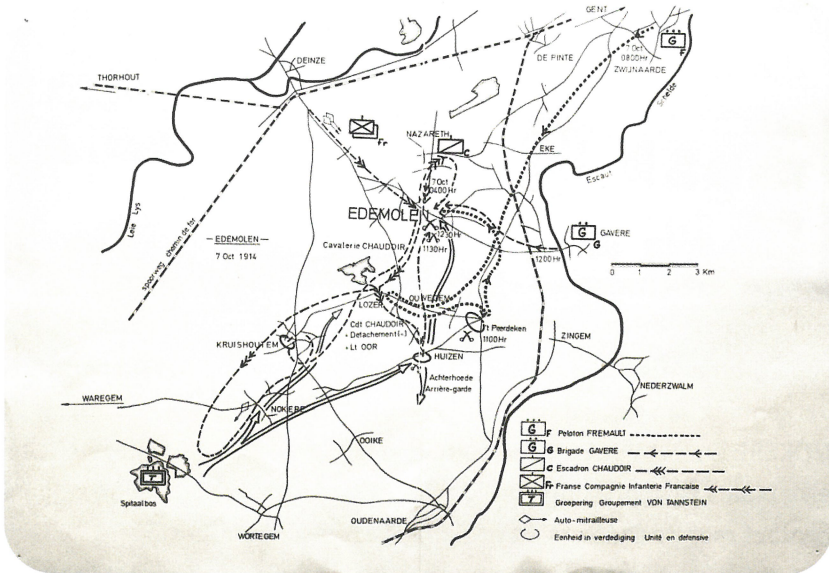

Om de getalsterkte van de vijand ten zuiden van de Leie in te schatten en om hun manoeuvres te doorzien, stuurt hij verkenningssecties uit. Onder hen Commandant Puck CHAUDOIR met een eskadron cavalerie van de Luikse Burgerwacht en een peloton wielrijders van de Territoriale Rijkswachtgroep van GENT onder leiding van Kapitein Camiel FREMAULT. De pantserauto met machinegeweer van de Rijkswacht met Luitenant VIGNERON vergezelt het peloton van Kapitein FREMAULT.

Het vierde Duitse cavaleriekorps is verzameld ten zuiden van de lijn MENEN-KORTRIJK. Het voert verkenningen ten Westen en ten Noorden uit en wil de spoorlijnen vanuit GENT en DEINZE vernietigen.

7 oktober 1914. De vroege morgen lijkt het begin van een mooie herfstdag. Het is koud, gevoren en de velden hebben 's morgens een wit laagje rijm. Om 04.00 uur zet de eenheid voertuigen en cavalerie, van Commandant CHAUDOIR zich in beweging voor een opdracht: de verkenning van het gebied LOZER, KRUISSHOUTEM, WORTEGEM, NOKERE en OUWEGEM. Een terrein waar de vijand op elk moment en elke plaats te voorschijn kan komen. Zij hebben diverse malen contact met de Duitsers en er zijn af en toe schermutselingen. Desondanks verzamelen zij waardevolle inlichtingen. Zo weet men dat een Duitse eenheid haar kantonnement heeft in een hoeve en in de Spitaalbossen te WORTEGEM. Men krijgt ook een idee van de bewapening, meer bepaald het groot aantal kanonnen.

Na analyse van de toestand en op gevaar af om door de Duitsers overvleugeld te worden, besluit men om terug te keren naar het kantonnement in NAZARETH. Het is bij deze beweging dat zij het peloton van Kapitein FREMAULT, met 25 wielrijders en een auto-mitrailleur met Luitenant VIGNERON ontmoeten en een actieplan bespreken.

Op hun terugtocht naar NAZARETH worden zij ter hoogte van de EDEMOLLEN door de Duitsers beschoten. Hierbij wordt de auto beschoten waarbij d'ARTOIS van de Luikse Burgerwacht in de lendenen wordt geraakt en zwaar gewond is. d'ARTOIS wordt bij de dokter afgezet en later naar GENT afgevoerd.

De cavalerie van het Eskadron CHAUDOIR heeft ondertussen de marktplaats van NAZARETH bereikt. Op dat ogenblik komt ook de verkenners, in burger, van het peloton Kapitein FREMAULT aan bij de Commandant CHAUDOIR.

Het Eskadron cavalerie begeeft zich via de weg naar GAVERE opnieuw naar EDEMOLEN. Op hun tocht ontmoeten zij de Franse Infanteristen die in het station van EKE zijn aangekomen. Het Eskadron trekt verder naar EDEMOLEN maar stranden in de Oudenaardseheerweg er op 200 à 300 meter van het vuurgevecht. Zij moeten er zich verschansen tegen het vijandelijk vuur. Zelf schieten zij zo veel ze kunnen op de Duitsers.

Het peloton wielrijders van Kapitein FREMAULT vertrekt in de vroege morgen vanaf de Hutsepot te ZWIJNAARDE om een verkenning uit te voeren in de richting van KRUISSHOUTEM. Zij rijden over EKE, OUWEGEM en LOZER.

Na contact met Commandant Puck CHAUDOIR wordt overeengekomen om post te vatten aan het PEERDEKEN; het kruispunt van de wegen KRUISSHOUTEM-NEDERZWALM en GENT- OUDENAARDE.

In de late voormiddag horen zij plots hevig lawaai van geweervuur, komende uit de richting van EDEMOLEN. Kapitein FREMAULT vermoedt dat het eskadron van Puck CHAUDOIR onder vijandelijk vuur is gevallen. Hij besluit hem ter hulp te rijden.

Rond de middag komt een verkenners aan bij de EDEMOLEN. Commandant CHAUDOIR is net vertrokken. Op dat moment arriveert een Duits detachement van de Beierse Troepen van Majoor von TANNSTEIN. Het vuurgevecht barst los.

Kapitein FREMAULT en zijn manschappen verschansen zich in gebouwen. Twee rijkswachters van de Rijkswachtbrigade van GAVRERE en vrijwilligers sluiten zich bij hem aan. Het gevecht is hevig.

Kapitein FREMAULT beveelt Luitenant VIGNERON en een estafette hulp te gaan halen. De Duitsers die zwaar verlies lijden, beslissen de boerderijen waar de Rijkswachters zich verdedigen, in brand te steken. Onder een hevig vuur moeten zij hun schuilplaats verlaten en hergroeperen zij zich aan de nabijgelegen molen.

Aan de voet van de EDEMOLEN is een Wachtmeester ernstig geraakt. Kapitein FREMAULT die hem ter hulp snelt, valt eveneens onder het vijandelijk vuur. Bijna alle Rijkswachters zijn gedood, gewond of gevangen genomen. Een tiental onder hen kan de molen bereiken. Tot ongeveer 14.30 uur kunnen ze weerstand bieden.

Naast Kapitein FREMAULT hebben tien strijders te EDEMOLLEN de dood gevonden:

- vijf Rijkswachters: de Wachtmeesters DE BRUYCKER, DE COCK, VAN OOST en VERSCHRAEGEN, brigadier VAN DEN BULCKE
- vijf Vrijwilligers: DANIELS, BLIECK, PEETERMANS, DE CLERCQ (allen gediend bij het 5 Linie Regiment) en HERMANS.

De elf doden van het "Gevecht aan de EDEMOLEN" worden op 8 oktober 1914 te NAZARETH begraven.

Lan Gods, dat wegnimt de zonden der wereld,
schenk ons den vrede. Paus Benedictus, XV.

†

BID VOOR DE ZIEL
van Mijnheer

AUGUST DEBRUYCKER
echtgenoot van Vrouw Sylvie Debrabandere
Wachtmeester der Gendarmerie te Bassevælde
geboren te Moerkerke den 9 Augusti 1864, gesneuveld
op het veld van eer te Nazareth den 7 October 1914.

→†←

« Het eene volk zal tegen het andere opstaan, en
het eene rijk tegen het andere. » Dit schijnt thans in
vervulling getre ...

O Jesus, die stervend aan het kruis hangt, terwijl
uit uwe wonden de zaligmaking der menschen ne-
derdruipt, wij bidden en smeeken u : laat uit de
bloedige wonde van uw Goddelijk Hert, uit die bron
van zaligheid, eenige druppels vallen op de zielen
van onze soldaten, die hun bloed opofferen voor
ons allen. Zuiver ze door de kracht van uw kost-
baar bloed en neem ze allen op in uwen Vaderlijken
schoot. Z. Em. Kardinaal MERCIER.

Vaartwel, lieve Echtgenoot, mijn dierbaar Kind ;
ik gaf u mijn hert, ik leefde voor u, ... nu geef ik u
mijne ziel, ik sterf voor u ! ...

« Heer gedenk u mijner in uw Rijk. » En Jesus
boog tot hem zijn hoofd, en sprak : « Heden zult gij
met mij zijn in het Paradijs ! »

Akten van Geloof, Hoop en Liefde
voor den diepbetreurden afgestorven ne.-7 j. en 7 q. af.

R. I. P.

— Moerkerke, druk V. Vandevelde.

De wandeling

Met deze wandeling laten we u kennis maken met een stukje geschiedenis uit de Eerste Wereldoorlog, het “Gevecht aan de Edemolen” en het prachtige dorp van Nazareth.

De wandeling gaat van start aan het gemeentehuis van Nazareth. Aan de overzijde hebt u de kerk.

In de nabije omgeving van Nazareth dorp heeft het Eskadron van De Luikse Burgerwacht, onder leiding van Commandant Puck Chaudoir, zijn kantonnement.

Steek de straat over op het zebrapad en vervolg uw weg naar links.

Na 200 meter hebt u aan uw rechter kant het Erfgoedhuis en achteraan het Oorlogsmuseum. Indien open kunt u eens vlug kennis maken.

Vervolg nu verder de Drapstraat waarbij u links ‘t Kinderkasteeltje ziet.

Dit gebouw, vroeger de Kinderkribbe O.L.V. Onbevlekt Ontvangen, werd door de familie Kervyn de Volkaersbeke

geschonken aan de Zusters Cisterciënzerinnen. De rode draad is hier de zorg voor het kind.

We gaan verder tot voorbij de Ommegangstraat en krijgen aan de rechterzijde de Sporthal van Nazareth. Daar voorbij, aan de kapel, slaan we de Groendreef in. Rechts inslaan

In het geval u hier rechtdoor gaat, langs de Drapstraat en de Roombaardstraat, kom je aan het station van Eke-Nazareth. Hier kwam de Franse Infanterie eenheid aan.

Deze mooie dreef gaan we door tot aan de kruising met de Oudenaardseheerweg, om daar rechtsaf te slaan. We blijven de Oudenaardseheerweg volgen. Na ongeveer 1 km komen we aan het kruispunt Leegzakstraat en Ouwegemstraat. Hier slaan we links af en nemen de Ouwegemstraat. Hier slaan we links af en nemen de Ouwegemstraat.

Het is via deze weg dat de Franse Infanterie eenheid de Edemolen bereikt.

Aan de Gaversepontweg steken we het kruispunt over om onze weg in de Ouwegemstraat verder te zetten.

In de omgeving van deze plaats ontmoet Commandant Puck Chaudoir de Franse Infanteristen. Hij wijst hen de weg naar de molen, maar de Franse Infanteristen trekken zich aanvankelijk terug. Later zullen zij zich toch in het gevecht mengen.

We wandelen verder om de Steenweg Deinze te bereiken en over te steken. Hier wel even opletten voor het drukke verkeer.

Over het kruispunt komen we in de Hooghuisgaverstraat. We stappen verder tot de Edemolenstraat waar we rechts afslaan. Aan het eind van deze weg nemen we de Boeregemstraat. Hier naar links, maar opgepast, we komen op een weg met vrij druk verkeer.

We wandelen nu in de richting van Kruishoutem.

Het is de naderingsweg, 100 jaar geleden nog in grind, die het Peloton Kapitein Fremault volgde om vanaf het Peerdeken de EDEMOLLEN te bereiken.

Deze kleine lus maken we om aan de Plezierstraat de kapel te bereiken, waarop een gedenkplaat is bevestigd.

*De plaat is een hulde aan
gesneuvelden uit de Tweede
Wereldoorlog.*

Na een kort oponthoud keren we
op onze stappen terug langs de
Boeregemstraat om straks de plaats
van het gevecht aan de EDEMOLEN
te bereiken.

Wees voorzichtig: drukke weg.

Het monument aan de EDEMOLEN werd op 7 oktober 1937, "Feest van de Rijkswacht", plechtig onthuld. Een eerbetoon aan de gesneuvelden.

***Breng hier hulde aan onze
gesneuvelden wapenbroeders.
Gedenk hen en geef hen de Eer die ze
verdiene.***

Het monument is het werk van de Gentse beeldhouwer Olivier Piette (1885-1948).

Aanvankelijk stond het monument van de weg, aan de overzijde van de Steenweg Deinze net vooraan in de Oudenaardseheerweg aan de voet van de "Edemolen". Hier kunt u een rustpauze nemen en genieten in café "Edemolen".

Steek nu de Steenweg Deinze voorzichtig over en ga de Oudenaardseheerweg in.

Na 100 meter bevindt u zich op de plaats waar het monument eerst stond: symbolisch aan de voet van de "EDEMOLEN".

Wanneer Commandant Puck Chaudoir hier langskomt, vóór het eigenlijke gevecht, om Nazareth te bereiken, wordt zijn wagen beschoten. Hierbij wordt een lid van de Burgerwacht d'Artois ernstig gewond in de lenden. Hij wordt naar Gent afgevoerd waar hij 's anderendaags overlijdt.

De plaats van het gevecht. Hier streden de Rijkswachters van het Peloton Kapitein Fremault, gesteund door twee leden van de brigade Gavere en Vrijwilligers van o.a. het 5 Linie Regiment tegen een Duitse overmacht.

Op het Veld van Eer sneuvelden voor het Vaderland:

De Rijkswachters: Kapitein Fremault, Wachtmeesters De Bruycker, De Cock, Van Oost, Verschraegen en Brigadier Vandenbulcke.

De leden van het Vrijwilligerskorps: Soldaat Blieck, Daniels, De Clercq, Peetermans - gediend bij 5 Linie Regiment - en Soldaat Hermans.

In de Oudenaardseheerweg moest de Cavalerie-eenheid Puck Chadoir stelling nemen. Dit was eveneens het geval voor de Franse Infanteristen die zich intussen bij hen hadden gevoegd.

Vervolg uw weg via de Oudenaardseheerweg. Ga nog even door tot het volgende kruispunt en sla links de Leegzakstraat in.

Dit is de weg die Commandant Puck Chadoir volgt, wanneer hij het peloton Kapitein Fremault te hulp snelt aan de Edemolen.

We trekken in de richting van het kasteel. Aan het T-kruispunt blijf je links de Leegzakstraat volgen langs de prachtige bosrand van het kasteel.

Stap nog even door en sla dan naar links de Kasteelstraat in.

Geniet van deze plaats. Laat uw gedachten terug gaan naar een nostalgische tijd.

Honderd meter verder staan we aan de ingang van het kasteel.

Het kasteel Baron Kervyn de Volkaersbeke werd in de jaren 1770 opgetrokken in een Lodewijk XVI-stijl. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd het door de Duitsers bezet.

Vanaf hier heb je een fraai zicht op de dorpskom van Nazareth, waar we straks zullen aankomen.

Om het dorp te bereiken nemen we de Lindendreef. Enkel voetgangers en fietsers zijn toegelaten.

Vanaf zijn kantonnement in het dorp neemt het Eskadron Puck Chaudoir de Lindendreef om via het kasteel en de Kasteelstraat, Edemolen te bereiken.

Genietend in deze mooie Lindendreef komen we na 150 meter op het dorp van Nazareth.

De Commandant Puck Chaudoir is na zijn verkenning in het dorp teruggekeerd. Hij verneemt er dat het peloton Kapitein Fremault aan de Edemolen in een hinderlaag is gevallen.

Op het marktplein is zijn Eskadron te paard verzameld. Zij zullen langs de Lindendreef het peloton Kapitein Fremault aan de molen in galop ter hulp snellen.

Ga naar links en dan naar rechts tot aan de ingang van de O.L.V. Geboortekerk. Als herinnering werd aan het H. Hartmonument bij de ingang een gedenkplaat aangebracht.

Op dit kerkhof werden op 8 oktober 1914, aan de linkerkzijde van de kerk de 11 gesneuvelden van het "Gevecht aan de Edemolen" begraven.

Kapitein Fremault kreeg er een afzonderlijk graf, de andere gesneuvelden een gezamenlijk graf.

Kapitein Fremault werd op 23 juli 1923 ontgraven en overgebracht naar Pollinkhove waar hij in het familiegraf werd herbegraven.

De andere gesneuvelden kregen hun laatste rustplaats op het Belgisch Militair Ereperk op de begraafplaats in Zomergem.

